

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

© 2015 РОМАНЧУК З. З., ВАНЬКОВИЧ Д. В.

УДК 336.221:658.114](477)

Романчук З. З., Ванькович Д. В. Удосконалення фінансового регулювання залучення інвестиційних ресурсів в економіку України

Метою статті є дослідження досвіду зарубіжних країн щодо удосконалення фінансового регулювання інвестиційної діяльності. Для України сьогодні є дуже важливим запозичення позитивного іноземного досвіду фінансового регулювання інвестиційної діяльності, щоб вийти на світовий рівень із залучення інвестицій в економіку країни. Тому було розглянуто особливості податкового та бюджетного регулювання інвестиційної діяльності в таких країнах, як США, Франція, Китай, Великобританія, а також у країнах Центральної та Східної Європи. Проаналізовано способи створення ефективної державної політики цих країн щодо активізації інвестиційної діяльності та створення сприятливого інвестиційного клімату. Розглянуто можливість використання досвіду зазначених країн у здійсненні фінансового регулювання інвестиційної діяльності та підвищення інвестиційної привабливості економіки України.

Ключові слова: інвестиції, прямі іноземні інвестиції, інвестиційна діяльність, іноземні інвестори.

Бібл.: 14.

Романчук Зоряна Зіновіївна – аспірантка, кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

Ванькович Данило Володимирович – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: dvankovych@ukr.net

УДК 336.221:658.114](477)

Романчук З. З., Ванькович Д. В. Усовершенствования фінансового регулювання привлечения инвестиционных ресурсов в економіку України

Целью статьи является исследование опыта зарубежных стран по усовершенствованию фінансового регулювання инвестиционной деятельности. Для Украины сегодня является очень важным заимствование положительного зарубежного опыта фінансового регулювання инвестиционной деятельности, чтобы выйти на мировой уровень по привлечению инвестиций в економіку страны. Поэтому были рассмотрены особенности налогового и бюджетного регулювання инвестиционной деятельности в таких странах, как США, Франция, Китай, Великобритания, а также в странах Центральной и Восточной Европы. Проанализированы способы создания эффективной государственной политики этих стран по активизации инвестиционной деятельности и созданию благоприятного инвестиционного климата. Рассмотрена возможность использования опыта указанных стран в осуществлении фінансового регулювання инвестиционной деятельности и повышение инвестиционной привлекательности економіки Украины.

Ключевые слова: инвестиции, прямые иностранные инвестиции, инвестиционная деятельность, иностранные инвесторы.

Библ.: 14.

Романчук Зоряна Зіновіївна – аспірантка, кафедра фінансов, денежного обращения и кредита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

Ванькович Даниил Владимирович – доктор экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, денежного обращения и кредита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: dvankovych@ukr.net

UDC 336.221:658.114](477)

Romanchuk Z. Z., Vankovych D. V. Improvements of the Financial Regulation in Attracting Investments into the Economy of Ukraine

The article is aimed to study the experience of foreign countries on improvement of the financial regulation of investment activity. For Ukraine at the present, appears of great importance borrowing positive foreign experience as for the financial regulation of investment activity in order to reach out to the world level of attracting investments into the country's economy. Thus, peculiarities of the tax and budget regulation of investment activity in countries such as the United States, France, China, United Kingdom, as well as the countries of Central and Eastern Europe, were considered. Ways to create effective public policies in these countries to intensify investment and the creation of a favourable investment climate were analyzed. Possibility of using experience of these countries in the implementation of the financial regulation of investment activity and improving the investment attractiveness of the Ukrainian economy has been considered.

Key words: investments, foreign direct investments, investment activity, foreign investors.

Bibl.: 14.

Romanchuk Zoryana Z. – Postgraduate Student, Department of Finance, Money Turnover and Credit, Ivan Franko National University of Lviv (vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine)

Vankovych Danylo V. – Doctor of Science (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Money Turnover and Credit, Ivan Franko National University of Lviv (vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: dvankovych@ukr.net

Необхідною передумовою розвитку економіки є висока інвестиційна активність. Вона досягається шляхом збільшення реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш ефективного їхнього використання в пріоритетних секторах матеріального виробництва і соціальної сфери. Саме інвестиції формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі та визначають конкурентні позиції країн на світових ринках. На сьогодні збільшення обсягів інвестицій є передумовою поступового відновлення економічного зростан-

ня шляхом формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні та її регіонах. Розвиток інвестиційного потенціалу країни та зниження інвестиційних ризиків створюють сприятливі умови для підвищення конкурентоспроможності економіки України. Це забезпечить розширення, розвиток та зміну структури виробництва; відновлення основних виробничих засобів, підвищення технологічного рівня виробництва й умов праці тощо.

Визначна роль у створенні сприятливого інвестиційного клімату для здійснення інвестиційної діяльності

належить державі, яка повинна проводити таку політику, що сприятиме надходженню інвестиційних ресурсів у різні сфери економіки. Тому сьогодні актуальним є дослідження досвіду розвинених країн світу щодо державної політики у сфері активізації інвестиційної діяльності та залучення іноземних інвестицій для забезпечення економічного зростання економіки, а також можливості його застосування в Україні.

Дослідженню проблем застосування зарубіжного досвіду активізації інвестиційної діяльності в економіці України присвятили свої праці такі вчені: Я. Грушинський, С. Захарін, І. Лобас, В. Любімов, В. Мініч, Н. Резнік, Н. Стукало, А. Сухорукова, В. Хуторна, В. Федоренко та ін. Проте, незважаючи на широке висвітлення у науковій літературі проблем, пов'язаних із використанням зарубіжного досвіду залучення інвестицій у вітчизняну економіку, не всі аспекти цієї складної й багатогранної проблеми з'ясовано та належно обґрунтовано.

Мета статті – дослідити досвід зарубіжних країн щодо вдосконалення фінансового регулювання інвестиційної діяльності.

Для дослідження зарубіжного досвіду активізації інвестиційної діяльності звернемо увагу на такі країни: США, Франція, Китай, Великобританія, країни Центральної та Східної Європи (ЦСЄ).

США. З огляду на те, що США залишаються великим експортером капіталу, уряд цієї країни дається до певних обмежувальних заходів щодо його вивезення і створив систему заохочувальних важелів для використання капіталу переважно у вітчизняній економіці. Водночас високі рівні ставок за позикою разом з низькими показниками інфляції та сприятливими прогнозами підвищення цін зумовлюють значний приплив іноземних інвестицій в американську економіку. Скасування податків на дивіденди, що сплачуються іноземними власниками цінних паперів, сприяло розповсюдженню акцій серед іноземців. Згідно із законом про оподаткування у США гарантується відсутність будь-якої дискримінації, що зумовило створення більшістю іноземних інвесторів філій у цій країні [14, с. 353 – 354].

Система заходів федерального уряду доповнюється спеціальними програмами із залучення іноземного капіталу урядами штатів. Ці програми передбачають різні системи пільгового кредитування та страхування іноземних інвестицій, надання земельних ділянок для будівництва промислових підприємств тощо. Для іноземних інвесторів відкрито доступ до результатів науково-дослідних розробок, які здійснюються місцевими університетами; надається інформація про наявність і обсяги сировини, енергетичних і водних ресурсів тощо. Умови надання пільг передбачають розміщення підприємств у певній місцевості, що пов'язано з потребою пропорційного розвитку галузей економіки в межах того чи іншого штату [12].

У США виділяються федеральні бюджетні асигнування на сільське господарство у вигляді прямих грошових виплат, пільгових кредитів, безвідсоткових позик, безповоротних платежів. Фермерам надаються податкові пільги на інвестиції, надаються відстрочки платежів

за кредитами. Субсидії сільському господарству в розвинутих країнах, які здійснюються через економічний механізм підтримки, складають від 20 до 80% у вартості сільськогосподарської продукції [9, с. 78].

УСША сприяють залученню прямих державних інвестицій в малі підприємства. У кінці 1950-х рр. американський уряд створив інститут SBA (*Small Business Administration*). Конгрес США прийняв закон про інвестиції в малий бізнес, згідно з яким інноваційний проект, схвалений SBA, міг одержати державну позику на пільгових умовах. Усім федеральним агентствам, бюджет яких на наукові дослідження і розробки перевищував 100 млн дол. США, законодавчо була закріплена обов'язкова участь у програмі SBIR (*Small Business Innovative Research*). У рамках програми агентства відраховують кошти на НДДКР. Так, у 1992 р. федеральні агентства направляли 1,25% від своїх бюджетів на НДДКР на підтримку малого бізнесу; у 1993 – 1994 рр. – 1,5%; у 1995 – 1996 рр. – 2%; з 1997 р. – 2,5% [4, с. 200].

SBIR покликана полегшити малому бізнесу знаходження початкового капіталу, допомогти йому брати участь у НДДКР, які фінансуються урядом. У цій програмі держава виступає свого роду бізнес-ангелом, вкладаючи через свої федеральні агентства кошти на початковій стадії високоризикових проектів. Програма складається з трьох етапів. На першому фірми повинні продемонструвати можливість запропонованого ними нововведення задовольнити (заздалегідь оголошені) потреби відомства. Обсяг фінансування на цьому етапі не перевищує 100 тис. дол. США. Під час другого етапу фірма повинна створити прототип виробу (фінансування – 750 тис. дол.). На третьому етапі відбувається комерціалізація продукту, державне фінансування вже не надається [4, с. 200].

Дані по 50 найбільш успішних компаніях, які були підтримані в рамках програми, свідчать про те, що державні вкладення повністю окупилися. Залучені цими компаніями на третьому етапі приватні інвестиції становили 963 млн дол. США, що в три рази перевищило вартість програми [13].

Франція. Залученню іноземних інвестицій в економіку Франції сприяють: зростання валового прибутку фірм, які господарюють, податкові та кредитні пільги, невисокий рівень процентної ставки за кредити тощо. Уряд Франції здійснює жорстку політику регулювання іноземних інвестицій стосовно держав, які не є членами ЄС. У цій країні існує ефективна система заохочення як власних, так і іноземних інвестицій, спрямованих на розвиток пріоритетних і провідних галузей промисловості. У країні також існує преференційний податковий режим для підприємств, що працюють у так званих зонах підприємництва Франції [12].

У системі інвестиційного кредитування розвинених країн домінуюче місце займають кредити на придбання нової техніки і впровадження прогресивних, ресурсозберігаючих технологій. Так, у Франції *Credit Agricole* (один з найбільших банків країни) до 70% кредитів видає на придбання техніки. Для прискорення процесу модернізації сільського господарства і випуску

конкурентоспроможної продукції уряди країн з розвинутою ринковою економікою передбачають спеціальні пільгові умови кредитування. Зокрема, відсоткова ставка пільгових кредитів залежно від умов ведення аграрного виробництва складає від 3,1 до 8,9%. Привілейовані позичальники (кооперативи по використанню техніки) користуються пільговим кредитом з відсотковою ставкою від 4,1 до 4,35% [19, с. 78].

Серед країн європейського регіону, досвід залучення інвестицій у сільське господарство на прикладі Франції є дуже важливим для України з огляду на два фактори. По-перше, Франція є європейською державою з потужною економікою. По-друге, економіка цієї країни значною мірою орієнтована на сільськогосподарське виробництво. У Франції надання пільг інвесторам значною мірою носить вибіркового характеру, що виражається у трьох напрямках. По першому напрямку найбільш сприятливий режим іноземного інвестування надається країнам ЄС. Другий – полягає в наданні пільг інвесторам, які здійснюють інвестиції у найменш розвинуті регіони країни. І, нарешті, третій – виражається в чіткому розмежуванні непрямих і прямих інвестицій та наданні пріоритету останнім [1, с. 229].

Китай. Поступово позиції лідера на світовому інвестиційному ринку захоплює Китай. Унаслідок економічних реформ у країні створено порівняно ефективну систему оподаткування іноземних фізичних і юридичних осіб, що характеризується гнучкістю, наданням великих пільг і спрощенням процедури сплати податків. Ключовим елементом сучасної зовнішньоекономічної стратегії КНР є створення спеціальних економічних зон (СЕЗ) і відкритих приморських міст для іноземних інвесторів [12].

Успіхи КНР у залученні прямих іноземних підприємницьких капіталовкладень загалом пов'язані зі створенням на значній території країни сприятливого інвестиційного клімату, тобто комплексу матеріальних та інституціональних умов, які надають інвесторам можливість знижувати виробничі витрати до рівня нижчого за середній у світі. Складниками такого інвестиційного клімату є низька вартість робочої сили, надання права на порівняно дешеве користування землею, прийнятний рівень розвитку виробничої та соціально-побутової інфраструктури в районах пільгового інвестування, економічно виважена система оподаткування, преференційний міграційно-митний режим, сприятливе митне та валютне законодавство [12].

Основною державною політикою Китаю стало формування й перетворення в життя всебічних реформ і відкритості для іноземних інвестицій. Починаючи з 1984 р., у Китаї активно здійснювалася політика «відкритих дверей» через надання статусу «відкритих» багатьом містам та районам країни. У 1990-х рр. Китай був найбільшим одержувачем ПІІ і на міжнародній арені поступався лише США, що дозволило вже в 1996 р. одержати ПІІ в обсязі 42,3 млрд дол. США [3]. Протягом останніх років Китай міцно втримує першість серед країн, що розвиваються, за обсягом ПІІ. На початок 2000-х рр. обсяг ПІІ до Китаю вже досяг більше 52 млрд дол. США,

якого Україна не досягла й дотепер. У цей час 400 з 500 провідних світових транснаціональних корпорацій уже мають свої підприємства на території Китаю.

Протягом останніх десятиліть Китай демонструє не лише високу динаміку залучення ПІІ, а й адекватну реакцію своєї економіки на даний процес та відповідний внесок у світове господарство. Такі зрушення в економіці Китаю пояснюються переважно тим, що вона розвивається дещо автономно зі своєю структурою в окремих великих мегаполісах. Важливою передумовою прориву в інвестиційному розвитку Китаю є зміна ставлення влади Китаю до інвесторів. Кар'єрні перспективи багатьох чиновників поставлені в залежність від їхньої спроможності залучати іноземні інвестиції [7, с. 120].

Процеси реформування права власності в країні є своєрідним сигналом для інвестора, що пояснюється способами його входження на внутрішній ринок. Розрахунки міжнародних експертів свідчать про прискорення темпів економічного зростання в країні на 0,5% у рік приватизації та на 0,4% наступного року в результаті приватизації державної власності на суму, еквівалентну 1% ВВП [6, с. 10]. Даний процес виступає додатковим стимулом інвестиційної активності в країні за умов виваженої інституційної підтримки відносно трансформації прав власності, а також доступу інвесторів до різних сфер національної економіки та об'єктів приватизації [7, с. 120].

Науковці наголошують, що, незважаючи на те, що Конституцією Китаю досить нещодавно була визнана приватна власність, завдяки проведенню ефективних реформ, які спочатку не здавалися визначальними щодо збільшення обсягів іноземного інвестування, країна досягла стрімкого економічного зростання і підвищила власний інвестиційний потенціал, тим самим знизивши рівень бідності населення. Проведені реформи служили усуненню найвагоміших обмежень та перешкод активізації іноземного інвестування, а способи їх здійснення заклали в населення та підприємств довіру до власних урядів, дозволивши підвищити рівень внутрішньої інвестиційної активності. Особливістю моделі перетворень у Китаї була поступова, еволюційна трансформація системи суспільних відносин та інституцій, що передбачала формування ринкових відносин спочатку в певному відокремленому сегменті економіки з поступовим його розширенням, дозволяючи здійснювати поступову лібералізацію з одночасною взаємодією традиційної та ринкової економічних систем [11, с. 391].

Китай на початку 1990-х рр. для залучення іноземних інвестицій здійснював політику, що мала дискримінаційний курс відносно внутрішніх інвесторів. Так, іноземним інвесторам надавалися вищі тарифні та податкові пільги, закордонні підприємці – етнічні китайці мали додаткові преференції. Незважаючи на всебічну критику, поєднання даних заходів з чітким державним регулюванням дотримання прийнятих зобов'язань визначили вагомими стимулами для інвесторів – багато етнічних китайців почали повертати свою діяльність (і капітал) до Китаю. Зараз у Китаї застосовується пільговий податковий режим в окремих районах країни, що надаються підприємствам виробничої спрямованості, орієн-

тованим на експорт, а також для інвестицій на розвиток інфраструктури, захист навколишнього середовища та сільське господарство [7, с. 121].

Великобританія. Значний інтерес становить англійська система залучення іноземних інвестицій. Великобританія є значним отримувачем іноземних інвестицій, що надходять у Європу як із Заходу, так і зі Сходу. Цьому сприяють такі чинники, як ефективна структурна перебудова і поліпшення внутрішньоекономічної ситуації у країні, бажання іноземних фірм зайняти нові ринки збуту для своїх товарів, висока норма прибутку за рахунок порівняно низьких витрат на робочу силу. На інтенсивність процесу залучення іноземних інвестицій також впливає наявна у Великобританії система оподаткування. Відчутним інвестиційним стимулом є відсутність податків на капіталовкладення в обладнання, а також їх зниження на інвестиції в будівництво споруд [5, с. 67].

У низці країн держава не тільки створює правове середовище для стимулювання розвитку венчурної індустрії, а й бере безпосередню участь у її фінансуванні. При цьому використовуються різноманітні схеми змішаного фінансування венчурного бізнесу.

Мета британської інвестиційної програми створення університетських посівних фондів полягає в заповненні фінансових прогалин, які існують між дослідженнями в університетах і стадією їх можливого комерційного використання. Для допомоги університетам у комерціалізації результатів досліджень уряд Великобританії прийняв рішення створити посівні фонди для фінансування послуг досвідчених менеджерів, захисту інтелектуальної власності, підготовки бізнес-планів, покриття юридичних витрат і т. ін. У 1999 р. сума внесених коштів становили 45 млн фунтів стерлінгів. Вона була розподілена між 15 спеціально створеними університетськими посівними фондами. Протягом перших двох років існування програми було організовано 106 нових венчурних компаній [4, с. 198].

Що стосується активізації підприємницької діяльності, то у Великобританії з 1994 р. діє система підтримки підприємництва (*Enterprise Investment Scheme*), яка являє собою новий варіант програми підтримки малого бізнесу (*Small Business Expansion Scheme*), що реалізується урядом з 1983 р. Метою системи є надання допомоги малим фірмам в отриманні акціонерного капіталу від зовнішніх інвесторів. Фірми, що реалізують ризикові проекти, отримують податкові пільги (до 20%), а також звільняються від сплати податків на доходи від приросту капіталу в результаті зростання ринкової вартості активів. У результаті фірма може зібрати протягом року до 1 млн фунтів стерлінгів [4, с. 198].

Центральна та Східна Європа. Заслуговує на увагу і досвід країн Східної та Центральної Європи у вирішенні проблем регулювання іноземних інвестицій. По-перше, іноземним інвесторам гарантується національний режим. Усі пільги доступні для будь-якого інвестора незалежно від його національної приналежності за умови відповідності інвестора певним вимогам [12]. По-друге, діяльність закордонних інвесторів дозволена практично у всіх сферах економіки. Їм дозволено купувати нерухо-

мість, у тому числі землі (за винятком земель сільськогосподарського призначення). Водночас держава чітко фіксує об'єкти, в яких частка іноземного інвестора не може доходити до 100%. В Угорщині, наприклад, до них належать: компанії, що входять до переліку стратегічних підприємств, деякі галузі промисловості, пов'язані з національною обороною, угорська авіалінія «Малев». У Польщі галузеві закони накладають такі обмеження на частку іноземних інвесторів у низці секторів: на повітряному транспорті – не більш як 49%, на радіомовленні та телебаченні – 33% [10]. По-третє, існує диференціація податкових пільг для інвесторів, у тому числі іноземних, залежно від рівня розвитку регіону. Так, наприклад, підприємства, розташовані в депресивних регіонах Угорщини (де рівень безробіття перевищує 15%), повністю звільнені від сплати податку на прибуток терміном до 5 років за умови щорічного зростання продажів на 5% від обсягу інвестицій [12].

Єдиним варіантом вирішення проблем і протиріч в інвестиційній та інноваційній сферах, що виникають у зв'язку з вступом країн ЦСЄ в Європейський Союз, може стати ефективна національна інвестиційна політика, що дозволяє цим країнам запобігти повній економічній і технологічній залежності від найрозвинутіших країн за рахунок зміцнення і підтримки національних промислових структур, а також стимулювання переходу економіки на інноваційний шлях розвитку за рахунок ефективного проєктування та використання «інтелектуальних інвестицій» [2, с. 524].

Рівень відкритості економіки до іноземного інвестування підвищується як результат ефективності реформаційних процесів у країні. Так, сприяння державних органів входженню на внутрішній ринок іноземних інвесторів, відкритість підприємств і галузей економіки приватизаційним процесам позитивно вплинули на приплив іноземного капіталу до країн ЦСЄ. Уряди цих країн упроваджують системи інвестиційних стимулів через відкритість національних економік ПШ.

Країни ЦСЄ – нові члени ЄС – з метою забезпечення власної інвестиційної привабливості провадять послідовне зниження податкового навантаження. Упродовж останнього десятиріччя рівень податків та обов'язкових платежів у даних країнах у середньому зменшився на 1,2%. Зростання спостерігалось лише в Чехії (1,2%) та Словенії (0,8%). У більшості країн регіону для залучення іноземного капіталу передбачається зниження ставок оподаткування прибутку з одночасним зменшенням податкових пільг. Унаслідок використання податкової політики як стимулу для іноземного інвестування, Словенія, що до 2000 р. відставала від інших європейських країн за інвестиційної привабливістю, домоглася стрімкого збільшення обсягу інвестицій до власної економіки та нині посідає одне з перших місць за обсягом залучення інвестицій на душу населення. Найвагомішими заходами стали: зниження податку на прибутки корпорацій з 40% до 29%; звільнення від сплати податків терміном на п'ять років промислових підприємств, які мають зареєстрований капітал у сумі 5 млн євро і отримують 60% прибутку від експорту, підприємств з

капіталом у сумі 2,5 млн євро, якщо вони розташовані в регіоні, де зареєстроване безробіття перевищує 15%, а також підприємств з капіталом у сумі 1,5 млн євро, які працюють у певних сегментах сфери послуг; додаткове звільнення на п'ять років від сплати 50% податку на прибуток підприємств, основні доходи яких зростали щорічно протягом перших п'яти років за рахунок іноземних інвестицій у обсязі 5 млн євро [6, с. 9].

Найбільш складну систему стимулів, що передбачає надання податкових і митних пільг для НДДКР і субсидій для інфраструктури, має Угорщина. Податкові пільги з корпоративного податку в Угорщині для інвестицій можуть надаватися з 1 січня 2004 р. для інвестицій у проекти, що пов'язані з виробництвом продукції, передбачають розширення й оновлення, а також створення робочих місць. Відповідно до постанови уряду Угорщини зменшення обсягу оподаткування може становити 25 – 50% залежно від галузі та регіону інвестування. Для малого й середнього бізнесу відповідна ставка може бути збільшена ще на 20% [7, с. 123].

У Чехії підтримка надається інвестиційним проектам у галузі виробничої діяльності в обробній промисловості, у сфері прогресивних технологій, впровадження інвестицій до яких має великий експортний потенціал. Інвесторам, що упроваджують нову продукцію або розширюють наявне виробництво в установленому розмірі в переробній промисловості Чехії, надається звільнення від податку з доходу терміном на п'ять років повністю для новостворених підприємств і часткове в разі розширення виробництва [7, с. 123].

У Польщі застосовується система 50%-го оподаткування підприємств, що діють на територіях спеціальних економічних зон; в Ірландії – зниження до 10% податку на прибуток, звільнення від сплати ПДВ і мита для компаній, що створюють нові робочі місця в галузях машинобудування й будівництва. У Росії існує можливість отримання пільг на регіональні й місцеві податки (податок на майно, податок на ігровий бізнес, податок з власників транспортних засобів, земельний податок)[7, с. 123].

Митна політика країнами ЦСЄ активно провадиться з використанням різних стимулів для залучення іноземного капіталу. Як уже зазначалося, в Угорщині вона стосується надання митних пільг для НДДКР і субсидій для інфраструктури; у Румунії звільняється від сплати мита імпорту устаткування, обладнання, контрольно-вимірвальних приладів, програмних продуктів (відповідно до списку, схваленого Міністерством розвитку і прогнозування – Міністерством державних фінансів); у Польщі підприємства, що створені відповідно до Закону про іноземні інвестиції, звільняються від сплати мита на обладнання, яке придбане за кордоном протягом перших трьох років діяльності, а також компенсується ПДВ, сплачений від вартості основних засобів, ввезених у країну, що являють собою внесок у статутний капітал; у Болгарії звільняється від сплати ПДВ імпорту, передбачений інвестиційними проектами понад 6,6 млн дол. США [8].

ВИСНОВКИ

Дослідивши зарубіжний досвід активізації інвестиційно-інноваційної діяльності, можемо зробити такі висновки.

В Україні потрібно проводити виважену фінансову політику для стабілізації макроекономічного середовища, що сприятиме створенню сприятливого інвестиційного клімату та подоланню перешкод залучення іноземних інвестицій.

Держава повинна сприяти розвитку венчурного бізнесу, який в Україні перебуває на стадії започаткування, оскільки на перспективу він сприятиме залученню інвестицій в інноваційну діяльність. Для цього потрібна активізація розвитку вітчизняного фондового ринку та допомога держави в розміщенні цінних паперів венчурних фондів первинної емісії, а також її активна участь у фінансуванні НДДКР.

Податкова політика України повинна сприяти активізації інвестиційної діяльності, для чого потрібно спростити оподаткування підприємницької діяльності, знизити податкове навантаження та надати додаткові пільги іноземним інвесторам з метою підвищення податкової конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Інвесторам, що вкладають фінансові ресурси у низькорозвинені регіони, потрібно надавати додаткові преференції.

Податок на прибуток фермерських господарств потрібно нараховувати тільки після реального надходження доходів, а не документального оформлення операцій, а також дозволити їм віднімати усі поточні витрати від таких доходів (досвід США) і розширити перелік витрат, які можна включати у відтворення основних засобів.

Для виходу з кризи сільськогосподарського виробництва варто розширити інвестиційне кредитування таких підприємств на придбання нової техніки і впровадження ресурсозберігаючих технологій, а ставку за такими кредитами потрібно диференціювати залежно від умов ведення бізнесу. Інвестиційне кредитування має носити вибірковий та адресний характер.

Особливу увагу державі потрібно приділяти регулюванню фінансового забезпечення науково-технологічного та технологічного оновлення виробництва більшості великих промислових підприємств України, модернізації їхнього діючого устаткування із залученням прямих іноземних інвестицій, що допоможе вийти на міжнародні ринки збуту, підвищити конкурентоздатність та досягнути прибуткового рівня діяльності.

У більшості зарубіжних країн використовують поєднання прямого бюджетного фінансування та надання податкових і амортизаційних пільг для розвитку інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Для підвищення ефективності НДДКР необхідно запровадити фонди, які б допомагали фінансувати взаємодію вищих навчальних закладів із суб'єктами господарювання щодо втілення у практику результатів наукових досліджень.

Запропоновані заходи допоможуть активізувати вітчизняну інвестиційну діяльність та залучити в Україну необхідний обсяг інвестицій, що допоможе вийти із фінансової кризи та досягти економічного зростання. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Грущинський Я. М. Іноземний досвід створення правових передумов залучення інвестицій у сільське господарство / Я. М. Грущинський // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 227–231.

2. Захарін С. В. Міжнародний досвід регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності й можливості його використання в Україні / С. В. Захарін // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 628 «Проблеми економіки та управління». – С. 523–528.

3. Иностранные инвестиции в Китай [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.uglk.ru/china-investment/abien.htm>

4. Лобас І. Зарубіжний досвід державної підтримки венчурного інвестування інноваційної діяльності / І. Лобас // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2012. – № 1. – С. 196–203.

5. Любимов В. І. Особливості державного регулювання іноземних інвестицій: закордонний досвід / В. І. Любимов // Економічний простір. – 2009. – № 21. – С. 65–71.

6. Міжнародний досвід формування інвестиційних потоків // Національна безпека і оборона. – 2006. – № 6 (78). – С. 3–19.

7. Мініч В. Г. Європейський та світовий досвід державної політики щодо підвищення інвестиційної активності / В. Г. Мініч // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Державне управління. – 2011. – № 1. – С. 118–124.

8. Покришка Д. Динаміка інвестиційного клімату країн Східної Європи – досвід для України / Д. Покришка, О. Бабанін, В. Шкадюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/June2009/01.htm>

9. Рєзнік Н. П. Зарубіжний досвід інвестування в агропромисловий комплекс / Н. П. Рєзнік // Культура народів Причорномор'я. – 2008. – № 147. – С. 77 – 80.

10. Рисин І. Е. Зарубіжний досвід регулювання іноземних інвестицій / І. Е. Рисин, А. С. Ежиков // Проблеми регіональної економіки. – 2006. – № 12. – С. 17–25.

11. Савіна Г. Г. Визначення основних перешкод залучення інвестицій в економіку України у контексті світового досвіду. Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сборник научных трудов / Г. Г. Савіна, Ю. Г. Гришаєва. – Донецьк : ДонНУ, 2010. – С. 386–392.

12. Стукало Н. В. Досвід державного регулювання іноземних інвестицій у країнах світу / Н. В. Стукало, А. В. Хуторна // Економіка сьогодні: актуальні питання та перспективи : збірник наукових праць. – 2012. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics-issues.com.ua/zmist-zhurnalu/ekonomika-sogodennya-aktualni-pitannya-ta-perspektivi-2012-1/dosvid-derzhavnogo-regulyuvannya-inozemnix-investicij-u-kra%D1%97nax-svitu/>

13. Участие государства в развитии венчурного инвестирования в России : информ.-аналит. бюл. / Сост. И. В. Карзанова. – М. : Бюро экономического анализа, 2003. – № 45. – 33 с.

14. Федоренко В. Г. Инвестознавство : підручник / В. Г. Федоренко. – 3-тє вид., доп. – К. : МАУП, 2004. – 480 с.

REFERENCES

Fedorenko, V. H. *Investoznavstvo* [Investing]. Kyiv: MAUP, 2004.

Hrushchynskiy, Ya. M. "Inozemnyi dosvid stvorennia pravovykh peredumov zaluchennia investytsii u silske hospodarstvo" [The foreign experience of legal preconditions for attracting investment in agriculture]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, no. 3 (2010): 227-231.

"Inostrannyye investitsii v Kitay" [Foreign investment in China]. <http://www.uglk.ru/china-investment/abien.htm>

Lobas, I. "Zarubizhnyi dosvid derzhavnoi pidtrymky venchurnoho investuvannya innovatsiinoi diialnosti" [Foreign experience of state support of venture capital innovation]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy*, no. 1 (2012): 196-203.

Liubimov, V. I. "Osoblyvosti derzhavnoho rehuliuвання inozemnykh investytsii: zakordonnyi dosvid" [Features of state regulation of foreign investments: international experience]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 21 (2009): 65-71.

"Mizhnarodnyi dosvid formuvannya investytsiinykh potokiv" [International experience of formation of investment flows]. *Natsionalna bezpeka i oborona*, no. 6 (78) (2006): 3-19.

Minich, V. H. "Yevropeyskyi ta svitovyi dosvid derzhavnoi polityky shchodo pidvyshchennia investytsiinoi aktyvnosti" [European and world experience of state policy to increase investment activity]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Seriya "Derzhavne upravlinnia"*, no. 1 (2011): 118-124.

Pokryshka, D., Babanin, O., and Shkadiuk, V. "Dynamika investytsiinoho klimatu krain Skhidnoi levropy – dosvid dlia Ukrainy" [The dynamics of the investment climate in Eastern Europe – experience for Ukraine]. <http://www.niss.gov.ua/Monitor/June2009/01.htm>

Riezniuk, N. P. "Zarubizhnyi dosvid investuvannya v ahropromyslovyi kompleks" [Foreign experience of investing in agriculture]. *Kultura narodov Prychernomor'ia*, no. 147 (2008): 77-80.

Rysin, I. E., and Ezhikov, A. S. "Zarubezhnyy opyt regulirovaniia inostrannykh investitsiy" [Foreign experience of regulation of foreign investment]. *Problemy regionalnoy ekonomiki*, no. 12 (2006): 17-25.

Savina, H. H., and Hryshaieva, Yu. H. "Vyznachennia osnovnykh pereshkod zaluchennia investytsii v ekonomiku Ukrainy u konteksti svitovoho dosvidu" [Determination of the main obstacles to attracting investment in Ukraine in the context of world experience]. In *Problemy rozvytytia vneshneekonomycheskykh svyazey i pryvlecheniya ynostrannykh ynvestytsiy: rehyonalnyi aspekt*, 386-392. Donetsk: DonNU, 2010.

Stukalo, N. V., and Khutorna, A. V. "Dosvid derzhavnoho rehuliuвання inozemnykh investytsii u krainakh svitu" [The experience of state regulation of foreign investments in the world]. <http://economics-issues.com.ua/zmist-zhurnalu/ekonomika-sogodennya-aktualni-pitannya-ta-perspektivi-2012-1/dosvid-derzhavnogo-regulyuvannya-inozemnix-investicij-u-kra%D1%97nax-svitu/>

Uchastie gosudarstva v razvitii venchurnogo investirovaniia v Rossii, no. 45 (2003).

Zakharin, S. V. "Mizhnarodnyi dosvid rehuliuвання investytsiinoi ta innovatsiinoi diialnosti i mozhlyvosti ioho vykorystannia v Ukraini" [International experience of regulation of investment and innovation and the possibility of its use in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*, no. 628 (2008): 523-528.